

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์
ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนานุคคล

นางสาวเจนจิรา เพิ่มพูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES ON DESIRABLE BEHAVIORS
OF TEENAGERS IN HUMAN DEVELOPMENT FOUNDATION

Mrs. Jenjira Permpoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic year 2008
Copyright of Chulalongkorn University

510416

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

โดย

นางสาวเจนจิรา เพิ่มพูล

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

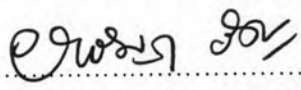
รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

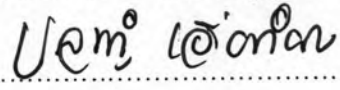
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์)

เจนจิรา เพิ่มพูล : ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล. (EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES ON DESIRABLE BEHAVIORS OF TEENAGERS IN HUMAN DEVELOPMENT FOUNDATION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล, 226 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล (2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนของกลุ่มทดลอง (3) เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดความเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ จำนวน 30 คน การจัดกิจกรรมมีระยะเวลา 20 วัน วันละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 60 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t (t-test) โดยโปรแกรม SPSS Version 16.0

ผลการวิจัยพบว่า

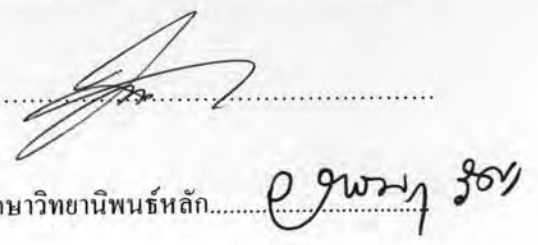
1. กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ (1) การสำรวจค้นหาความต้องการ (2) การออกแบบกิจกรรม(3) การจัดกิจกรรม (4) การประเมินผลการเรียนรู้
2. หลังเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน และสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. หลังเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. หลังเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. จากการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล และแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองดีขึ้น

ภาควิชา.....นโยบาย การจัดการและ.....ลายมือชื่อ.....

...ความเป็นผู้นำทางการศึกษา.....

สาขาวิชา .การศึกษาอกระบบ โรงเรียน...ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา ....2551.....

4983796527 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS : NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES / DESIRABLE BEHAVIORS / BE PROACTIVE

JENJIRA PERMPOON : EFFECTS OF ORGANIZING NON-FORMAL EDUCATION ACTIVITIES ON DESIRABLE BEHAVIORS OF TEENAGERS IN HUMAN DEVELOPMENT FOUNDATION. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. ARCHANYA RATANA-UBOL, Ph.D., 226 pp.

The purposes of the study were to (1) develop the non-formal education activities on the participant's desired behavior of teenagers in Human Development Foundation, (2) compare the results between pre-test and post-test of the participants' desirable behaviors in the experimental group, and (3) compare the results between the experimental group and the controlled group of the desirable behaviors.

The research methodology was quasi experimental design. The research samples were 60 teenagers in Human Development Foundation. The samples were divided into 2 groups: the experimental group and the controlled group with 30 samples each. Activities were organized for twenty days, three hours per day, totally sixty hours. Research instruments were the non-formal education activity plans, the knowledge test on Be Proactive, the attitude test on Be Proactive, and the observation form on Be Proactive. The data were analyzed by using means ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), and independent-samples t (t-test) with SPSS version 16.0 program.

The results were as follows:

1. The program's processes were (1) needs finding, (2) activities design, (3) activities management and (4) learning evaluation.
2. According to the knowledge test on Be Proactive, there were significantly differences of the pre-test and the post-test of the experimental group at the .05 level. The post-test scores were higher than both of the pre-test and the controlled group.
3. According to the attitude test on Be Proactive, there were significantly differences of the pre-test and the post-test of the experimental group at the .05 level. The post-test scores were higher than the pre-test.
4. According to the attitude test on Be Proactive, there were also significantly differences of the post-test of the experimental group and the controlled group at the .05 level. The post-test scores of the experimental group were higher than the controlled group.
5. According to the non-participative observation, staffs' interview, and the observation form on Be Proactive, most participants had increased their desirable behaviors.

Department : Educational Policy, Management, and Leadership Student's signature.....

Field of study :...Non-Formal Education..... Advisor's signature..... *Archanya R*

Academic year :...2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ให้แรงผลักดัน กระตุ้น และกรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และการทำงานที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ และกลุ่มวิจัยรุ่นในมูลนิธิ ส่งเสริมพัฒนาบุคคลที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บข้อมูลของการวิจัย

ขอขอบคุณ นายภานุพันธุ์ ประสิทธิ์คุณาพร กัลยาณมิตรทุกท่าน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และ เพื่อนๆ ทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนงานวิจัยแก่ผู้วิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบัญชา เพิ่มพูล คุณแม่ศรีนวล เพิ่มพูล คุณด็กลาส แมคคี และญาติสนิททุกท่าน ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใยและกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน การเงิน และให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
ตอนที่ 1 แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	14
1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	14
1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	17
1.3 หลักในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	20
1.4 การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	27
ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส.....	32
ตอนที่ 3 แนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์.....	36
3.1 ความหมายของพฤติกรรม.....	36
3.2 ประเภทของพฤติกรรม.....	36
3.3 พฤติกรรมที่พึงประสงค์เชิงจริยธรรม.....	38
3.4 ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของมนุษย์.....	39
3.5 คุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามทฤษฎีของนักการศึกษา นักจิตวิทยา นักสังคมศาสตร์และบุคคลทั่วไป.....	40

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 แนวคิดความเป็นผู้นำตนเอง.....	43
ตอนที่ 5 มุลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	46
5.1 ประวัติความเป็นมา.....	46
5.2 สิทธิเด็กและการช่วยเหลือทางกฎหมาย.....	49
5.3 การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายด้านอื่นๆ.....	49
5.4 กิจกรรมที่จัด.....	50
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	51
6.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	54
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	57
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	58
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย และการตรวจสอบเครื่องมือ.....	58
1. กำหนดจำนวนประชากร.....	58
2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
1. ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	87
2. ผลการทดลองจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	91
3. ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนา บุคคล.....	111
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผลการวิจัย.....	135
ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	147

ภาคผนวก.....	153
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	154
ภาคผนวก ข จดหมายขอความร่วมมือในการตรวจเครื่องมือ.....	156
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	158
- แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง.....	159
- แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง.....	161
- แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง.....	164
- แบบประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	168
ภาคผนวก ง แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	226

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	กิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง.....	61
ตารางที่ 2	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง.....	69
ตารางที่ 3	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	75
ตารางที่ 4	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง ของเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล.....	81
ตารางที่ 5	ขั้นตอนการดำเนินการ.....	84
ตารางที่ 6	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	91
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	92
ตารางที่ 8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง ก่อนและหลัง การทดลองของกลุ่มทดลอง.....	93
ตารางที่ 9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	94
ตารางที่ 10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	95
ตารางที่ 11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง.....	99
ตารางที่ 12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ในด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง.....	102
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ในด้านการเพื่อแบ่งปัน.....	104

	หน้า
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ในด้านการมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน..... 105
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ในด้านการมองโลกในแง่บวก 106
ตารางที่ 16	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม..... 107
ตารางที่ 17	ตัวอย่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน..... 112
ตารางที่ 18	ผลของการวัดพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองเฉลี่ย 4 ด้าน ได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก..... 113
ตารางที่ 19	แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง..... 121